

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/70/2022
Identifikačné číslo spisu:	1406216723
Dátum vydania rozhodnutia:	30.05.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Katarína Katková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1406216723.6

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členiek senátu Mgr. Kataríny Katkovej a JUDr. Viery Nevedelovej, v spore žalobcu T. W., narodeného U., V., zastúpeného advokátkou JUDr. Viktóriou Nagyovou Tenkač, Bratislava, Ružinovská 42, proti žalovanému Rozhlas a televízia Slovenska, Bratislava, Mlynská dolina, IČO: 47 232 480, o ochranu osobnosti a o priznanie nemajetkovej ujmy 16.596,96 eur, vedenom pôvodne na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 23C/171/2006, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. septembra 2017 sp. zn. 4Co/222/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinstančný súd“) rozsudkom z 12. júna 2013 č. k. 23C/171/2006-318 (v poradí druhým rozsudkom) uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy 16.596,96 eur, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (prvý výrok) s tým, že o trovách konania súd prvej inštancie rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (druhý výrok).

1.1. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že po pripustení zmeny žaloby sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanému poskytnúť mu primerané zadostučinenie v podobe ospravedlnenia v znení totožnom s petítom žalobného návrhu a zaplattenia náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 500.000 Sk (16.596,96 eur).

1.1.1. Žalobca žalobu odôvodnil tým, že dňa 27. marca 2006 žalovaný odvysielaním reportáže s názvom „Antijastrab“ v rámci relácie „Reportéri“, zverejnením nepravdivých údajov o osobe žalobcu a neadekvátnymi nepodloženými hodnotiacimi úsudkami a kritikou ako aj zobrazením osoby žalobcu bez jeho súhlasu, došlo k závažnému zásahu do jeho práva na ochranu osobnosti, občianskej cti a dôstojnosti vzhľadom na postavenie žalobcu v rodine a spoločnosti.

1.2. Súd prvej inštancie vyhovel žalobe žalobcu rozsudkom z 25. júna 2008 č. k. 23C/171/2006-152, ktorý Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) zmenil rozsudkom z 31. marca 2010 č. k. 15Co/481/2008-190 tak, že návrh zamietol.

1.2.1. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolený súd“) uznesením z 27. apríla 2011 sp. zn. 1Cdo/123/2010 zrušil rozsudok odvolacieho súdu z 31. marca 2010 č. k. 15Co/481/2008-190 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

1.2.2. Následne odvolací súd rozsudkom z 1. októbra 2012 č. k. 15Co/269/2011-252 rozsudok súdu prvej inštancie v časti, ktorou bola žalovanému uložená povinnosť uverejniť ospravedlnenie potvrdil z dôvodu, že uverejnená relácia v celom obsahu a štruktúre predstavuje zásah do osobnostných práv žalobcu, ktorému vznikol nárok na poskytnutie primeraného zadost'učinenia v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“ alebo „Občiansky zákonník“) a v časti náhrady nemajetkovej ujmy rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu v tomto rozsahu vrátil na ďalšie konanie.

1.3. Súd prvej inštancie mal preukázané, že po odvysielaní predmetnej reportáže dňa 27. marca 2006 rodina, známi, kolegovia identifikovali osobu žalobcu.

1.3.1. V tom čase žalobca vykonával funkciu riaditeľa Obvodného oddelenia PZ SR v B., a teda sa jednalo o osobu verejne známu v prostredí samosprávy, v školstve, keďže sa zúčastňoval prednášok v školách o policajnej etike.

1.3.2. Žalobca aj svedkovia potvrdili, že časť okolia naklonená žalobcovi (rodina, kolegovia, priatelia a známi) danú nesporne nepríjemnú tému riešili, konfrontovali udalosti so žalobcom a časť verejnosti žalobcu ohovárala, hodnotili jeho osobu ako úplatkára.

1.3.3. Súd prvej inštancie konštatoval, že na základe rozsudku súdu prvej inštancie z 25. júna 2008 č. k. 23C/171/2006-152, a to časti výroku, ktorým bola žalovanému uložená povinnosť uverejniť ospravedlnenie žalobcovi (ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 9. júna 2010), žalovaný odvysielal ospravedlnenie až 2. mája 2013.

1.3.4. Taktiež v denníku SME bol uverejnený dňa 20. apríla 2012 článok s názvom „Štátni policajti odovzdané peňaženky zatajili,“ v ktorom sa novinár vyjadroval, ako v r. 2006 testoval s peňaženkou 8 oddelení štátnej polície (aj v B.), pričom peňaženka bola vrátená len v jednom prípade.

1.4. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 13 ods. 1, 2, 3 OZ.

1.5. Predpoklady na priznanie náhrady sú naplnené vtedy, ak došlo k zásahu do osobnostných práv, avšak poskytnuté zadost'učinenie nie je postačujúce z dôvodu, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Vo vzťahu k naplneniu kritérií pre priznanie náhrady možno konštatovať, že to, či môže byť poskytnutie primeraného zadost'učinenia (ospravedlnenia) postačujúce, treba hodnotiť z hľadiska, či je priznané zadost'učinenie spôsobilé vzhľadom na okolnosti v danej veci účinne zmierniť vzniknutú ujmu. Priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je potom namieste tam, kde priznanie ospravedlnenia vzniknutú ujmu účinne zmierniť nemôže.

1.5.1. Záver o tom, či sa poskytnuté morálne zadost'učinenie v konkrétnej veci javí ako postačujúce, je vecou úvahy súdu, ktorá nie je neobmedzená a musí sa opierať o konkrétne skutkové okolnosti, ktoré podľa názoru súdu vedú k takémuto záveru.

1.5.2. S poukazom na ustálenú judikatúru značným znížením dôstojnosti fyzickej osoby v spoločnosti je taký zásah, ktorý by vzhľadom na jeho intenzitu, rozsah a trvanie pociťoval ako závažný každý, kto by

sa ocitol na mieste a v postavení dotknutej osoby.

1.5.3. Podľa názoru súdu prvej inštancie zníženie dôstojnosti a zásahu do cti žalobcu, ktoré sú dôvodmi pre priznanie nemajetkovej ujmy, bolo v danom prípade spôsobené najmä tým, že predmetná reportáž bola odvysielaná verejnoprávnou televíziou, ktorá má prakticky pokryté celé územie Slovenskej republiky a oslovuje tak množstvo ľudí, ktorí zverejnené informácie prijímajú ako pravdivé a dôveryhodné, zásah tak mal širokú publicitu.

1.5.4. V konečnom dôsledku nielen rodina, príbuzní danú udalosť ako tému riešili so žalobcom, ale aj spolupracovníci, známi žalobcu konfrontovali s tým, či a ako sa vlastne celá záležitosť s peňaženkou udiala.

1.5.5. Hoci žalobca vykonával v danom čase funkciu, ktorá by zrejme mala obnášať vyššiu mieru kritiky, je nesporné, že pre akúkoľvek fyzickú osobu je dehonestujúca akákoľvek bezdôvodná spojitosť s krádežou a s označením, že je zlodej.

1.5.6. Súd prvej inštancie uviedol, že argumenty žalovaného ohľadne neexistencie závažných následkov v profesijnej a súkromnej oblasti žalobcu nezobral do úvahy, keďže žalobca svoje tvrdenia ohľadne závažnosti ujmy, na zmiernenie ktorej nie je postačujúce zadost'učinenie podľa § 13 ods. 1 OZ, jednoznačne preukázal, pričom k ospravedlneniu žalovaným došlo až v máji 2013 (teda prakticky po 7 rokoch), a tak účinok ospravedlnenia nemal intenzitu a efekt, aký by mal mať.

1.5.7. V neposlednom rade uvedenou témou sa zaoberal aj denník SME v apríli 2012, ktorý síce nie je subjektom, ktorý zasiahol do osobnostných práv žalobcu, ale daná téma s konkrétnymi následkami pre žalobcu boli aj v apríli 2012 aktuálne.

1.6. Súd prvej inštancie poukázal na to, že o trovách konania rozhodne podľa § 151 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. Krajský súd na odvolanie žalovaného rozsudkom z 27. septembra 2017 č. k. 4Co/222/2017-402 (v poradí tretím rozhodnutím) potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (prvý výrok) s tým, že žalobca má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (druhý výrok).

2.1. V odôvodnení rozsudku odvolací súd uviedol, že prostriedkami súdnej ochrany osobnosti človeka sú: 1/ návrh na upustenie od neoprávneného zásahu (negatívna žaloba), 2/ návrh na odstránenie následkov (reštitučná žaloba), 3/ návrh na poskytnutie primeraného zadost'učinenia (satisfakčná žaloba).

2.1.1. Porušením práva na ochranu osobnosti človeka nie je len neoprávnené získavanie vedomostí a poznatkov o živote fyzickej osoby, ale aj neoprávnené rozširovanie týchto poznatkov a vedomostí.

2.1.2. Každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena v zmysle čl. 19 Ústavy SR (ďalej len „ústava“).

2.1.3. Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené článkom 26 ods. 1, 2, 4 ústavy, ktoré vyjadrujú základné ústavné hodnoty právneho poriadku Slovenskej republiky ako demokratického právneho štátu. Sloboda prejavu však nie je bezbrehá, ústavne zaručené právo vyjadrovať svoje názory je obsahovo obmedzené právami iných, najmä právami uvedenými v čl. 19 ústavy.

2.1.4. Kolízia oboch práv sa realizuje práve pri aplikácii § 11 a nasl. OZ v súvislosti s uplatňovaním občianskoprávnej ochrany osobnosti.

2.1.5. Novinár a redaktor je povinný podávať informácie pravdivé, overené a odborne fundované. Fakty musí podávať čo najobjektívnejšie, bez skresľovania a zamlčovania súvislostí, a nie špekulatívne, má dokonca právo odmietnuť uverejniť informáciu, o ktorej vie, že je nepravdivá, skreslená, či neúplná.

Kritika spoločenských javov je teda potrebná a v zásade ju nemožno považovať za zásah do práv chránených v § 11 a nasl. OZ, avšak za pravdivé opísanie skutkových okolností nemožno považovať také, keď autor článku alebo reportér, neumožní čitateľovi alebo divákovi vytvoriť si vlastný názor, vlastný hodnotiaci úsudok, resp. má za následok skreslenie jeho hodnotiaceho úsudku.

2.1.6. Odvolací súd poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu z 27. apríla 2011 sp. zn. 1Cdo/123/2010, podľa ktorého pri širokej publicite pri súčasnom splnení nepravdivosti odvysielaných informácií ohľadne žalobcu je založený nárok fyzickej osoby na domáhanie sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, pričom priznaná výška náhrady musí byť dostatočne odôvodnená a podložená vykonaným dokazovaním, keď dôkazné bremeno v tomto smere je na žalobcovi.

2.1.7. Dôvody priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch sú v § 13 ods. 2 OZ uvedené len demonštratívne. Zákon ustanovuje jedinú podmienku priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá je splnená vtedy, keď sa nemateriálne zadosťučinenie nezdá postačujúce. Osobe, ktorej bola spôsobená ujma, nevzniká teda procesná zodpovednosť preukazovať, že neoprávnený zásah mal za následok zníženie jej vážnosti a dôstojnosti, a to práve preto, že dôvody pre priznanie tejto náhrady sú uvedené v § 13 ods. 2 OZ len demonštratívne (3Cdo/137/2008). Súd pri rozhodovaní o tomto nároku môže teda prihliadnuť i na iné okolnosti, a to na okolnosti, za akých k ujme došlo, k osobnosti dotknutej osoby, k dĺžke zásahu, k rozsahu a pod. Súd musí pri rozhodovaní zvažovať, či iná forma zadosťučinenia (imateriálna), je postačujúca, nakoľko ku skúmaniu tejto okolnosti ho zaväzuje príslušná hmotnoprávna norma (§ 13 ods. 2 OZ).

2.2. Odvolací súd uviedol, že žalobca v relevantnom čase zastával funkciu riaditeľa OO PZ B.. Išlo o osobu verejného činiteľa s nižším stupňom ochrany, zároveň však o osobu, vo vzťahu ku ktorej relácia, v ktorej bol označený za osobu nekalú a zlodeja peňaženiek, vyznievala obzvlášť dehonestujúco, difamujúco, až kriminalizujúco, keď vo vzťahu k tomuto povolaniu a funkcii žalobcu je jeho poslaním zachovávanie princípov spravodlivosti, etiky, zákonnosti a záujem o dekriminalizáciu spoločnosti.

2.2.1. Relácia vyznievala poburujúco, mala širokú publicitu v rozsahu celého územia SR a hlbokú intenzitu vzhľadom na skutočnosť, že žalobca bol riaditeľom OO PZ a prednášateľom o morálke a dodržiavaní zákonnosti v malej obci.

2.2.2. Z objektívneho hľadiska každá osoba, u ktorej dôjde v dôsledku neoprávneného zásahu v okruhu rodinných príslušníkov, priateľov i v pracovnej sfére k poklesu dôveryhodnosti, pociťuje túto ujmu na svojich osobnostných právach v značnej miere, a teda nejde len o subjektívny pocit žalobcu.

2.2.3. Podľa názoru odvolacieho súdu (zhodne s názorom súdu prvej inštancie) primárna forma zadosťučinenia vo forme ospravedlnenia nie je v danom prípade postačujúca, pretože vzhľadom na časový odstup a s tým spojenú dĺžku trvania zásahu stráca účelnosť, nie je spôsobilá v plnom rozsahu sanovať následky zásahu, ktorý mal extrémne širokú a hlbokú pôsobnosť. Dosah tohto zásahu v obci bol nedozierny.

2.2.4. Ťažiskom ústavného poriadku je a zostáva jedinec a jeho garantované práva a je potrebné usilovať sa o jeho účinnú ochranu. Je navyše potrebné, aby dopad peňažnej sankcie stimuloval pôvodcu neoprávneného zásahu k obozretnejšiemu postupu pri overovaní si zverejňovaných informácií, i keď verejného záujmu, nakoľko výška nápravy má sledovať nielen cieľ nápravný a vyrovnávací, ale tiež cieľ preventívny (VI. ÚS 412/04).

2.3. Odvolací súd mal za to, že výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy nie je vo výške, ktorá by pre žalobcu znamenala amorálne obohatenie a taktiež nie je pre žalovaného likvidačná.

2.3.1. Úvaha súdu prvej inštancie o výške priznanej nemajetkovej ujmy neprekračuje únosnú mieru, keď spočíva na logických a legitímnych faktoch, pretože je nepochybné, že verejnosť spochybňovala žalobcu, pohoršovala sa nad jeho osobou a svoje prejavy dávala najavo príbuzným, priateľom a známym.

Tieto prejavy nie sú zanedbateľné a treba ich hodnotiť ako vážne zásahy do osobnostných práv žalobcu.

2.3.2. Nepravdivé tvrdenia o žalobcovi šírené médiami s celoslovenskou pôsobnosťou znížili jeho dôveryhodnosť a česť v rodinnom a aj v profesionálnom živote s tým, že česť bola vo výkone jeho funkcie ťažisková, keď kategorický spôsob výrokov v relácii nedal divákovi možnosť vytvorenia si vlastného úsudku o žalobcovi.

2.3.3. Pokiaľ ide o výšku priznanej náhrady, oblasť citového života a z toho vyplývajúcich rodinných vzťahov, je oblasťou jednou z najzávažnejších.

2.4. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) v spojení s § 378 ods. 1 CSP vzhľadom na plný úspech žalobcu v odvolacom konaní. O ich výške rozhodne súd prvej inštalácie samostatným uznesením (§ 262 ods. 2 CSP).

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej len „dovolať“ alebo „žalovaný“) dovolanie, prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 420 písm. a), f) CSP.

3.1. Podľa jeho názoru k vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP došlo nedostatočným odôvodnením rozhodnutí súdov nižších inštalácií.

3.1.1. Dôkazy ním predložené (viď Zápisnica z pojednávania odvolacieho súdu z 1. októbra 2012, nakoľko žalobca uviedol, že voči nemu neboli vyvedené žiadne personálne dôsledky „nebol potrestaný ani vyhodnený z PZ“; Správa z osobitnej kontroly Prezídia Policajného zboru; Prijaté opatrenia na základe Správy z osobitnej kontroly; Správa z osobitnej kontroly - správa o prijatých opatreniach Krajského riaditeľstva Policajného zboru v A.) preukazujú, že reportáž nemala žiadne negatívne dôsledky na pracovnú sféru žalobcu, a túto skutočnosť on považoval za kľúčovú pri posudzovaní nároku na priznanie nemajetkovej ujmy.

3.1.2. Súd oboch inštalácií odôvodňovali nárok na nemajetkovú ujmu tým, že žalobcovi vznikol znížením jeho dôstojnosti, resp. znížením vážnosti v spoločnosti, pričom odmietli jeho argumentáciu (a dôkazy), t. j. že uvedený zásah nemal žiadny dopad na pracovný život žalobcu a o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy rozhodli na základe iných skutočností, ktoré mali aj dostatočne preukázané (napr. žalobca bol v čase odovysielania reportáže verejným predstaviteľom, ktorého poslaním bolo zachovávanie princípov spravodlivosti, etiky, zákonnosti, pričom tiež prednášal o morálke a dodržiavaní zákonov).

3.1.3. K najpodstatnejším záverom (o rozsahu, dĺžke a intenzite zásahu) dospeli súdy oboch inštalácií predovšetkým vlastnou úvahou, keď sa stotožnili so subjektívnymi pocitmi žalobcu a „povýšili“ ich na objektívnu skutočnosť, hoci z dôkazov (svedeckých výpovedí bývalého kolegu a známeho žalobcu) a z výsluchu žalobcu ako poškodeného uvedené závery v žiadnom prípade nie je možné považovať za preukázané.

3.1.4. Pred súdmi nižších inštalácií namietal rozsah a intenzitu zásahu prisudzovanej žalobcom, ktoré on dôkazmi aj spochybnil, keďže v pracovnej sfére žalobcovi nevznikli žiadne podstatné negatívne následky. Mal za to, že nárok žalobcu zdôvodnený výlučne následkami v súkromnom živote nemôže byť v plnom rozsahu oprávnený.

3.1.5. Odvolací súd charakterizoval zásah ako zásah s extrémne širokou a hlbokou pôsobnosťou, pričom dosah tohto zásahu v obci, v ktorej žalobca žije, bol rozhodne nedezierny. K týmto záverom odvolací súd dospel na základe dvoch svedeckých výpovedí, z ktorých jeden len pred odvolacím súdom uviedol, že bližšie nešpecifikovaný počet osôb mal žalobcu po odovysielaní reportáže „ohovárať“.

3.1.6. Ani skutočnosť, že relácia bola dostupná vo veľkej časti územia Slovenska, ešte neznamená, že „mala širokú publicitu v rozsahu celého územia SR“. Z napadnutého rozsudku, ani z obsahu súdneho

spisu nevyplyva sledovanost danej relacie a už vôbec nie, že by mala relácia širokú publicitu v rozsahu celého územia SR vo vzťahu k osobe žalobcu.

3.1.7. V súvislosti s dôkazným bremenom žalobcu poukázal na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/202/2009.

3.1.8. Mal za to, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že dôkazné bremeno nespočíva na žalobcovi a vzal do úvahy aj iné, nijakým spôsobom nepreukázané okolnosti.

3.2. Poukázal na to, že priznanie ako aj výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 OZ ako aj v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) je limitovaná výlučne odstránením následkov neoprávneného zásahu, a teda takáto náhrada nikdy nemôže mať preventívny charakter a jej udelenie tak nikdy nemôže byť „motivované“ snahou o „výchovu“ pôvodcu zásahu.

3.2.1. Mal za to, že explicitným priznaním (aj) preventívneho charakteru požadovanej nemajetkovej ujmy, odvolací súd prekročil svoju právomoc, pretože oprávnenosť predmetného nároku odvolací posudzoval aj na základe dôvodov, ktoré nemajú oporu tak v hmotnom ani procesnom práve.

3.2.2. Na udeľovanie sankcií vysielateľom, ktoré majú predovšetkým výchovný, a teda preventívny charakter, existuje kompetentný orgán, ktorým je Rada pre vysielanie a retransmisiiu (ďalej len „RVR“ alebo „Rada pre vysielanie a retransmisiiu“).

3.2.3. Poslaním RVR je podľa zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon č. 308/2000 Z. z.“) presadzovať záujmy verejnosti pri uplatňovaní práva na informácie, slobody prejavu, vykonávať štátnu reguláciu v oblasti vysielania, retransmisie a poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie.

3.2.4. RVR má podľa § 67 ods. 5 písm. e) zákona č. 308/2000 Z. z. explicitnú právomoc udeliť vysielateľovi pokutu, ak vysielá programy a iné zložky programovej služby, ktorých obsah je v rozpore s povinnosťami podľa § 19 zákona č. 308/2000 Z. z.

3.2.5. Podľa § 19 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z. audiovizuálna mediálna služba na požiadanie, programová služba a ich zložky nesmú spôsobom svojho spracovania a svojím obsahom zasahovať do ľudskej dôstojnosti a základných práv a slobôd iných.

3.2.6. Mal za to, že na rozhodovanie o sankciách s predovšetkým preventívnym a výchovným charakterom pre vysielateľov v súvislosti so zásahom do práva na ochranu osobnosti je podľa zákona č. 308/2000 Z. z. kompetentná RVR.

3.2.7. Podľa jeho názoru odvolací súd vo svojom rozhodnutí prekročil svoju právomoc, keď sčasti rozhodoval, resp. rozhodoval aj o veci, ktorú podľa zákona prejednáva a rozhoduje iný orgán (RVR), preto v odvolacom konaní došlo k vade podľa § 420 písm. a) CSP.

3.3. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby najvyšší súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného uviedol, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany konania, aby súd rozhodol podľa jej predstáv a stotožnil sa s jej prezentovanými právnymi závermi, ako aj s jej navrhovaním a hodnotením dôkazov.

4.1. Argumentácia dovolateľa o porušení jeho práva na spravodlivý proces ako dôvod dovolania nespočíva v porušení procesných práv dovolateľa, ale v nesprávnom právnom posúdení veci.

4.1.1. Poukázal na to, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá procesnú vadu zmätočnosti (uznesenie najvyššieho súdu z 20. decembra 2016 sp. zn. 2Cdo/1286/2015, R 24/2017).

4.1.2. Podľa jeho názoru odvolací súd v napadnutom rozsudku riadne odôvodnil svoje závery, rovnako ako súd prvej inštancie, a odôvodnenia týchto rozhodnutí nemožno považovať za také, ktoré by vykazovali zjavné znaky nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia (exces).

4.1.3. Ako vyplýva z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu (bod 11. odôvodnenia), odvolací súd zohľadnil odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu z 27. apríla 2011 sp. zn. 1Cdo/123/2010, ktoré bolo vydané v tejto veci. Ďalej zohľadnil širokú publicitu odvysielanej reportáže pri súčasnom splnení nepravdivosti odvysielaných informácií ohľadom neho. Ďalej v bodoch 12. a 13. odôvodnenia odvolací súd poukázal na to, že pri rozhodovaní o jeho nároku na náhradu nemajetkovej ujmy prihliadal na jeho postavenie ako riaditeľa OO PZ B., a že vo vzťahu k nemu vyznel obsah odvysielanej relácie osobitne dehonestujúco, difamujúco, ba až kriminalizujúco. Taktiež zohľadnil aj to, že prednášal o morálke a dodržiavaní zákonnosti v malej obci. Vo výške náhrady zohľadnil jej nápravný a vyrovnací, ako aj preventívny cieľ, a že výška náhrady nemajetkovej ujmy neprekračuje únosnú mieru, pretože je nepochybné, že verejnosť ho spochybňovala, pohoršovala sa nad jeho osobou a svoje prejavy dávala najavo príbuzným, priateľom a známym. Odvolací súd uviedol, že nepravdivé tvrdenia o ňom šírené médiami s celoslovenskou pôsobnosťou (pričom kategorický spôsob výrokov v odvysielanej relácii nedal divákovi možnosť vytvorenia si vlastného názoru o ňom) znížili jeho dôveryhodnosť a česť v rodinnom, ako aj profesionálnom živote (pričom česť je vo výkone jeho funkcie ťažiskovou). Odvolací súd prihliadol i na to, že priznaná výška nemajetkovej ujmy nie je pre žalovaného likvidačná (a teda zohľadňovali aj možný tzv. chilling effect). Odvolací súd v napadnutom rozsudku riadne skúmal opodstatnenosť a oprávnenosť požadovanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, pričom vychádzal z vykonaného dokazovania, pri svojom rozhodnutí zohľadňoval konkrétne okolnosti prípadu a zohľadňoval aj rozhodovaciu činnosť najvyššieho súdu.

4.1.4. Vzhľadom na uvedené, takéto rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, arbitrárne, ktoré by vykazovalo také excesy pri jeho odôvodnení, ktoré by zakladali vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

4.1.5. Z objektívneho hľadiska je v danom prípade zrejmá závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy, kedy nepostačuje morálne zadost'účinenie. Akákoľvek fyzická osoba, ktorá by sa nachádzala v jeho postavení, by obdobnú nemajetkovú ujmu pociťovala rovnako.

4.1.6. K neoprávnenému zásahu do osobnostnej sféry žalobcu došlo televíznym vysielaním s celoštátnou pôsobnosťou, takýto zásah teda mal širokú publicitu, čo v spojení s nepravdivosťou odvysielaných informácií ohľadne neho má za následok právo na peňažnú satisfakciu. Uvedené konštatoval aj najvyšší súd v uznesení z 27. apríla 2011 sp. zn. 1Cdo/123/2010, keď uviedol ... („)Hoci dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie, vo všeobecnosti možno uviesť, že ak k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby dôjde televíznym vysielaním, vo všeobecnosti treba vždy vychádzať z toho, že mal širokú publicitu (R 45/2000). Vychádzajúc z tejto publicity pri súčasnom splnení podmienky nepravdivosti odvysielaných informácií ohľadne žalobcu, treba vyvodiť, že ide o taký zásah do osobnostných práv fyzickej osoby, ktorý jej zakladá nárok domáhať sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.“)...

4.1.7. V tejto súvislosti poukázal na to, že v roku 2014 kandidoval za primátora mesta V. a počas kampane bolo viacerých pripomienok na jeho osobu. Pri akejkoľvek jeho kandidatúre sa opakovane spomínajú miznúce peňaženky. I po mnohých rokoch kauza „peňaženky“ rezonuje, spája sa s ním v jeho každodennom živote.

4.1.8. Je evidentné, že ospravedlnenie žalovaného nebolo dostačujúce, čo bolo v konaní pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom riadne preukázané.

4.2. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. a) CSP uviedol, že pri výške náhrady nemajetkovej ujmy za zásah do ochrany osobnosti v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka je možné zohľadniť aj preventívne pôsobenie tejto náhrady a optimalizovať satisfakčné pôsobenie tejto náhrady s jej preventívnym pôsobením (viď rozhodnutie Ústavného súdu ČR zo 6. marca 2012 sp. zn. I. ÚS 1586/09).

4.3. Odvolací súd v danom prípade prihliadol najmä na satisfakčnú funkciu náhrady nemajetkovej ujmy, pričom túto vhodne komplementárne doplnil o preventívnu funkciu, ktorá však nebola pri rozhodovaní hlavná, ale podporná.

4.4. Súdny oboch inštancií teda rozhodovali vo veci, ktorá patrí do ich právomoci.

4.5. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby najvyšší súd dovolanie žalovaného odmietol, alternatívne, aby dovolanie žalovaného zamietol. Zároveň si uplatnil nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená podľa § 429 ods. 2 písm. b) CSP, skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Dovolací súd konštatuje, že dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

9. V súvislosti s dovolateľom namietanou vadou zmatečnosti podľa § 420 písm. a) CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, dovolací súd konštatuje, že súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány (§ 3 CSP). Iné spory a veci prejednávajú a rozhodujú súdy, len ak to ustanovuje zákon (§ 4 CSP).

9.1. Predmetom občianskoprávných vzťahov môžu byť nielen veci, práva, tvorivé výsledky ľudskej činnosti, ale aj určité imateriálne hodnoty a stránky osobnosti človeka. K týmto imateriálnym hodnotám (stránkam) ľudskej osobnosti (akými sú napr. meno, česť, dôstojnosť, telesná integrita a pod.), alebo na hmotnom substráte zachyteným prejavom osobnosti, sa v občianskoprávných vzťahoch upínajú osobitné práva. Vzhľadom na to, že ide o výsostne osobnostné stránky patriace každej fyzickej osobe, nazývame ich osobnostnými právami.

9.2. Občiansky zákonník zabezpečuje fyzickej osobe právo na ochranu osobnosti (§ 11, § 12 ods. 1), v rámci ktorého sa fyzickej osobe poskytujú určité právne prostriedky, ktorými možno realizovať právo

na ochranu osobnosti (§ 13 a § 16).

9.2.1. Pre prípad neoprávnených zásahov buď vo forme ohrozenia alebo porušenia všeobecného osobnostného práva fyzickej osoby, disponuje Občiansky zákonník systémom občianskoprávných prostriedkov (majetkovej aj nemajetkovej povahy), ktoré môžu účinným spôsobom prispieť k potrebnej náprave majetkovej aj nemajetkovej ujmy vzniknutej na osobnosti fyzickej osoby.

9.2.2. V posudzovanej veci na základe žaloby žalobcu na ochranu osobnosti (§ 13 OZ) v právomoci všeobecných súdov (súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) bolo rozhodnúť nielen o tom, že právo na ochranu osobnosti žalobcu bolo porušené, ale aj o priznaní primeraného zadost'učinenia v peniazoch s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

9.2.3. Pokiaľ žalovaný namietal, že v predmetnej veci bolo v právomoci Rady pre vysielanie a retransmisiu rozhodnúť, v tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) z 24. januára 2018 sp. zn. II. ÚS 174/2017, publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod číslom 10/2018, ktorého právna veta znie: „Ustanovenie § 19 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vysielaní a retransmisii“) neslúži na ochranu základných práv a slobôd tých osôb, ktoré sú vzhľadom na adresnosť zásahu do ich práv zo strany vysielateľa a vzhľadom na svoj pobyt, pracovisko, postavenie, či iný status v rámci spoločenských vzťahov schopné efektívne hájiť svoje subjektívne práva súkromnoprávnymi prostriedkami ochrany, ktoré im poskytuje právny poriadok.

Rada pre vysielanie a retransmisiu pre účely aplikácie § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii neslúži ako orgán verejnej moci posudzujúci spor o ochranu subjektívnych práv jednotlivcov, ale ako orgán verejnej moci, ktorý je na strane verejného Ústavou Slovenskej republiky chráneného záujmu. Ustanovenie § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii si kladie za cieľ zabezpečiť prostredníctvom obmedzenia slobody prejavu vysielateľov a sankčným mechanizmom Rady pre vysielanie a retransmisiu ochranu základných práv a slobôd (ľudskej dôstojnosti a ľudskosti) výlučne v tých situáciách, kde subjekty ochrany nemajú k dispozícii prostriedky ochrany alebo z objektívnych skutočností vyplýva, že efektívne sa nedomôžu prostriedkov ochrany svojich (osobnostných) práv v rámci súkromnoprávných mechanizmov. Použitie sankčného mechanizmu pre hájenie verejného záujmu o ochranu ľudskej dôstojnosti takýchto subjektov musí byť navyše nevyhnutné (princíp nevyhnutnosti).“

9.2.4. Vzhľadom na uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolateľ neopodstatnene namietal vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. a) CSP, keďže sa rozhodlo vo veci, ktorá patrila do právomoci súdov.

10. Ďalší dovolací dôvod dovolateľ uplatnil podľa § 420 písm. f) CSP, pričom namietal vady v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu (nepreskúmateľnosť).

11. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Podstatou práva na spravodlivý proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý proces, ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 251/03). Porušením práva na spravodlivý

proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona teda treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

12.1. Z práva na spravodlivý proces vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porovnaj I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či sp. zn. 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., sp. zn. 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

13. Z judikatúry EŠLP, aj z rozhodnutí ústavného súdu vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej.

14. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

15. Ústavný súd vo viacerých svojich rozhodnutiach, aktuálne napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 z 27. januára 2022 uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať v dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie vecí a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že arbitrárnosť (i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí) všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita

musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne, ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

16. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry EŠLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov, patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

17. I v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

17.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený, nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona, alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval, a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

18. Dovolací súd po preskúmaní rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvej inštancie (konanie pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu - m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) dospel k záveru, že ich odôvodnenia nevybočujú z limitov spravodlivého procesu, sú logické a primerané. Obidva súdy svoje právne názory odôvodnili úvahami, ktoré sú zrozumiteľné, konzistentné a spätne preskúmateľné. Rozsudok súdu prvej inštancie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP, rozsudok odvolacieho súdu obsahuje náležitosti odôvodnenia dané v § 393 ods. 2 CSP a ani jeden nemožno považovať za neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odôvodnenia rozsudkov zodpovedajú základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj ich všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudkov vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť, alebo okolnosť. Argumentácia súdov je koherentná a ich rozhodnutia konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v nich zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe súdy dospeli, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Dovolateľ v dovolaní neuvádza relevantné skutočnosti, ktoré by neboli zistené a vyhodnotené v konaní pred súdmi nižších inštancií.

19. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že žalobca sa satisfakčnou žalobou domáhal poskytnutia primeraného zadostučinenia za neoprávnený zásah do osobnostného práva žalobcu odvysielaním reportáže žalovaného s názvom „Antijastrab“ v rámci relácie „Reportéri“ dňa 27. marca 2006.

20. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku poukázal na to, že v čase odvysielania reportáže žalobca vykonával funkciu riaditeľa Obvodného oddelenia PZ SR v B., a teda sa jednalo o osobu verejne známu v prostredí samosprávy, v školstve, keďže sa zúčastňoval prednášok v školách o policajnej etike. Po odvysielaní predmetnej reportáže rodina, známi, kolegovia osobu žalobcu identifikovali a konfrontovali ho s reportážou, pričom časť verejnosti ho ohovárala a hodnotila ho ako úplatkára.

20.1. Podľa názoru súdu prvej inštancie došlo k zníženiu dôstojnosti a zásahu do cti žalobcu reportážou, ktoré sú dôvodmi pre priznanie nemajetkovej ujmy, bolo v danom prípade spôsobené najmä tým, že predmetná reportáž bola odvysielaná verejnoprávnou televíziou, ktorá má prakticky pokryté celé územie Slovenskej republiky a oslovuje tak množstvo ľudí, ktorí zverejnené informácie prijímajú ako pravdivé a dôveryhodné, zásah tak mal širokú publicitu. V konečnom dôsledku nielen rodina, príbuzní danú udalosť ako tému riešili so žalobcom, ale aj spolupracovníci, známi žalobcu konfrontovali s tým, či a ako sa vlastne celá záležitosť s peňaženkou udiala.

20.2. Súd prvej inštancie zdôraznil, že hoci žalobca vykonával v danom čase funkciu, ktorá by zrejme mala obnášať vyššiu mieru kritiky, je nesporné, že pre akúkoľvek fyzickú osobu je dehonestujúca akákoľvek bezdôvodná spojitosť s krádežou a s označením, že je zlodej.

20.3. Súd prvej inštancie nezobral do úvahy argumenty žalovaného ohľadne neexistencie závažných následkov v profesijnej a súkromnej oblasti žalobcu, keďže žalobca svoje tvrdenia ohľadne závažnosti ujmy, na zmiernenie ktorej nie je postačujúce zadostučinenie podľa § 13 ods. 1 OZ, jednoznačne preukázal s tým, že k ospravedlneniu žalovaným došlo až v máji 2013 (teda prakticky po 7 rokoch), a tak účinok ospravedlnenia nemal intenzitu a efekt, aký by mal mať.

20.4. Súd prvej inštancie dodal, že daná téma s konkrétnymi následkami pre žalobcu boli aj v apríli 2012 aktuálne, keď s uvedenou témou sa zaoberal aj denník SME v apríli 2012.

21. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku (v bodoch 10. až 14.) poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu z 27. apríla 2011 sp. zn. 1Cdo/123/2010, podľa ktorého pri širokej publicite pri súčasnom splnení nepravdivosti odvysielaných informácií ohľadne žalobcu je založený nárok fyzickej osoby na domáhanie sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, pričom priznaná výška náhrady musí byť dostatočne odôvodnená a podložená vykonaným dokazovaním, keď dôkazné bremeno v tomto smere je na žalobcovi.

21.1. Odvolací súd zdôraznil, že žalobca zastával funkciu riaditeľa OO PZ B., teda išlo o osobu verejného činiteľa s nižším stupňom ochrany a zároveň o osobu, vo vzťahu ku ktorej relácia, v ktorej bol označený za osobu nekalú a zlodeja peňažieniek, vyznievala obzvlášť dehonestujúco, difamujúco, až kriminalizujúco, keď vo vzťahu k tomuto povolaniu a funkcii žalobcu je jeho poslaním zachovávanie princípov spravodlivosti, etiky, zákonnosti a záujem o dekriminalizáciu spoločnosti.

21.2. Podľa názoru odvolacieho súdu relácia vyznievala „poburujúco“, keďže mala širokú publicitu v rozsahu celého územia SR, a hlbokú intenzitu vzhľadom na skutočnosť, že žalobca bol riaditeľom OO PZ a prednášateľom o morálke a dodržiavaní zákonnosti v malej obci.

21.3. Odvolací súd podotkol, že z objektívneho hľadiska každá osoba, u ktorej dôjde v dôsledku neoprávneného zásahu v okruhu rodinných príslušníkov, priateľov i v pracovnej sfére k poklesu dôveryhodnosti, pociťuje túto ujmu na svojich osobnostných právach v značnej miere, a teda nejde len o subjektívny pocit žalobcu.

21.4. Odvolací súd mal za to, že výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy nie je vo výške, ktorá by pre žalobcu znamenala amorálne obohatenie a taktiež nie je pre žalovaného likvidačná, úvaha súdu prvej inštancie o výške priznanej nemajetkovej ujmy neprekračuje únosnú mieru, keď

spočíva na logických a legitímnych faktoch, pretože je nepochybné, že verejnosť spochybňovala žalobcu, pohoršovala sa nad jeho osobou a svoje prejavy dávala najavo príbuzným, priateľom a známym. Tieto prejavy nie sú zanedbateľné a treba ich hodnotiť ako vážne zásahy do osobnostných práv žalobcu.

21.5. Podľa názoru odvolacieho súdu nepravdivé tvrdenia o žalobcovi šírené médiom s celoslovenskou pôsobnosťou znížili jeho dôveryhodnosť a česť v rodinnom a aj v profesionálnom živote, ktorá česť je vo výkone jeho funkcie ťažisková, keď kategorický spôsob výrokov v relácii nedal divákovi možnosť vytvorenia si vlastného úsudku o žalobcovi.

22. Dovolací súd konštatuje, že v posudzovanej veci súdy oboch inštancií pri rozhodovaní o nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 OZ prihliadli na to, že odvysielaním reportáže „Antijastrab“ v rámci relácie „Reportéri“ dňa 27. marca 2006 došlo k zníženiu dôstojnosti a vážnosti žalobcu v spoločnosti v značnej miere, pričom prihliadli na individualitu prípadu, závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za akých došlo k porušeniu práv žalobcu s tým, že v súlade s objektívnym kritériom posúdenia dôvodnosti priznania náhrady nemajetkovej ujmy vzali do úvahy to, že v konkrétnej situácii, v ktorej k neoprávnenému zásahu do osobnosti žalobcu (fyzickej osoby) došlo, vzniknutú nemajetkovú ujmu vzhľadom na jej intenzitu, rozsah a trvanie ako závažnú pociťoval by každý nachádzajúci sa na mieste a v postavení postihnutého žalobcu (uznesenie ústavného súdu z 13. apríla 2011 sp. zn. III. ÚS 154/2011).

22.1. Odvysielaním predmetnej reportáže, v ktorej žalobca bol označený za zlodēja peňaženky a malo dôjsť u neho k zneužitiu právomoci verejného činiteľa, došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostnej sféry žalobcu, ktorá je imanentná samotnej ľudskosti, a to zásahu do ľudskej dôstojnosti a osobnej cti žalobcu, a teda išlo o zásah veľmi závažný, ťažko reparable.

22.2. „Ak k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby dôjde televíznym vysielaním, treba vždy vychádzať z toho, že mal širokú publicitu. Takýto zásah, spočívajúci v tvrdení, avšak právoplatným rozsudkom súdu nepreukázanej trestnej činnosti, v podstate zakladá nárok oprávnenej osoby domáhať sa a náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.“ (rozsudok najvyššieho súdu z 24. júna 1998 sp. zn. 1Co/15/97, publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 45/2000).

23. Súdy oboch inštancií pri určení výšky nemajetkovej ujmy prihliadli na to, že primerané zadost'učinenie je jednou z občianskoprávných sankcií, ktorá má odrádzať rušiteľa chránených osobnostných statkov (žalovaného) od protiprávneho konania, a byť tak nástrojom špeciálnej aj generálnej prevencie.

23.1. V rozhodnutí súdu prvej inštancie (i odvolacieho súdu) je obsiahnuté preventívne satisfakčné a sankčné pôsobenie primeraného zadost'učinenia podľa § 13 ods. 3 OZ (vo výške 16.596,96 eur). Náhrada nemajetkovej ujmy neplní iba funkciu satisfakčnú, pretože ak sa hodnotí pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy aj otázka zavinenia, a ak má rozhodnutie súdu čo do výšky peňažného odškodnenia k eliminácii nežiadúcej ujmy na osobnosti fyzických osôb, musí náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch plniť aj preventívno-sankčnú funkciu.

24. Dovolací súd konštatuje, že samotná skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti názorov súdov oboch inštancií.

24.1. Dovolací súd neakceptoval opodstatnenosť dôvodov, ktoré dovolateľ uvádzal v dovolaní o zmätočnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, trpiaceho nedostatkom riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia, pretože uvedené nezistil.

24.2. Pre úplnosť dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnostnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP

správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie veci túto vadu zmätočnosti nezakladá (R 24/2017); tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

25. Dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade s o skutkovým a právnym názorom strán sporu, vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo strany na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011).

26. Vzhľadom na uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolateľ neopodstatnene namietal nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jeho procesných práv v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) i vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. a) CSP, preto dovolací súd dovolanie dovolateľa ako nedôvodné v zmysle ustanovenia § 448 CSP zamietol.

27. Dovolací súd žalobcovi ako úspešnému v dovolacom konaní priznal podľa § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP voči neúspešnému žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.